

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Lvdovici Venegas ... Mariale beatissimae virginis variis
conceptibus moralibus illustratum**

Venegas, Luis

Friburgi Brisgoiae, 1624

Sermo tertius

[urn:nbn:de:bsz:31-160454](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-160454)

& militem strenuum, ante oculos proponam, quem Pater æternus per Prophetam Michæam præstantissimum ducem appellat. *Ex te enim exiet dux, qui regat populum meum Israel, Michea cap. 5.* Est que in bello ita versatus & exercitatus, vt illum Spiritus Divinus antiquum & veteranum militem appellet. *Egressus eius ab initio, à diebus æternitatis, Michea cap. 5.* Peculiari etiam titulo & ratione sub Beatiff. Virgine tanquam proprius miles victitavit, aded proprius illius extitit, vt mundus nihil ita proprium vnquam possederit, cum fuerit illius filius naturalis; Fortissimus planè dux & miles adeo strenuus, ut mundum ac dæmonem, aliàs inuictissimas bestias, quarum vires nulla humana virtus, nisi diuinà adiuta illas cõprimere aut superare potest, etiam cum proprio vitæ suæ detrimento validè compressit. *Vitam nostram moriendo destruxit.* Ex hoc ergo inuictissimo duce Beatissimæ Mariæ præstantiam & excellentiam agnoscetis. O Maria sanctissima, foelicissima cæli ianua, per quam æterni patris filius hunc mundum ingressus, & nostrà humanitate indutus fuit, tuæ misericordiæ ianux nobis peccatoribus pateant, cum pietatis & totius consolationis mater existas, vt sic tuâ intercessionem adiuti, locum tabernaculi admirabilis vsque ad domum Dei occupare ac possidere possimus, ubi te tanquã matrem gratiæ & reginam gloriæ cognoscamus. Quam mihi & vobis

præstare dignetur IESVS CHRISTVS Amen.

Sermo Tertius.

PRO SALVTATIONE
Angelica.

Hodie, charissimi filij, hic in vnum conuenimus, vt ortum & nativitatem illius sacratissimæ puellæ celebremus; quæ Dei nostri voluntatem fortiter & suauiter attraxit, vt celeri cursu, tanquam sponsus desuo thalamo procedens, nostram naturam sibi in verâ & legitimam sponsam assumeret. Pulcherrimæ sanè & præstantissimæ femine præteritis & iam elapsis sæculis floruerè, sed suâ præstantiâ & pulchritudine oculos & Dei affectum, vt ex illis carnem per diuinam sponstationem assumeret, post se non tulerunt. Pulcherrima fuit Rebecca, sed non vt in matrimonium à Deo duceretur, sed ab eius seruo & amico Isaac. Speciosa valdè & venustissimâ formâ decorata fuit Rachel, sed non vt tanto & tam præstanti domino nuberet, illam Patriarcha Iacob meritisimè in matrimonium duxit. Ortâ tamen & in lucem editâ hâc pulcherrimâ & præstantissimâ Mariâ sanctissimâ, Verbum Diuinum celeri & pro-

& properato cursu, eam in propriam sponsam & matrem, vt ex suo purissimo sanguine nostram naturam assumeret, adoptauit, & strictissimis amoris nexibus stabilivit. Notanda sunt illa verba *Esaie. Propheta cap. 7. Ecce Virgo concipiet & pariet filium.* Quæ ad nostrum propositum ingeniosè accommodari possunt. Illis enim Deo nostro spiritu prophetico hæc nostram sacratissimam puellam nascentem prævidens, sic affatus est, *Ecce Virgo.* Quasi eum tam præstanti femina ad matrimonium invitans. Forsitan interno animi affectu, iam præclarissimas alias veteri testamenti feminas obtulerat, sed nullam earum illius animum allicere animadvertens, Mariam sanctissimam ante oculos exposuit, tanquam extremum & vltimum totius pulchritudinis & venustatis miraculum. *Ecce Virgo.* Quæ oculis divinis ita placuit, & illius voluntatem attraxit, ut nullam temporis dilationem factam, aut personam prævio examine, aut exquisitione præcedenti, sicut in alijs matrimonijs fieri cõsuevit, statim verbum sponsationis promisit; in cuius comprobationem per Prophetæ verba sic asseruit. *Concipiet & pariet filium.* Tanta fuit huius sanctissimæ Virginis venustas & eximia pulchritudo, quam, vt saltim balbutiendo hoc breui temporis spatio, resonemus, necessaria prorsus est spiritus divini gratia, illam intervencu Virginis recenter natæ postulemus, dicentes *Ayè Maria.*

De qua natus est Iesus, qui vocatur Christus. Matth.

cap. 1.

SI de Deo, qui summa veritas est, veritates aliqua proferendæ & prædicandæ sunt, procul dubio omnes illæ magnitudinem quandam & immensitatem Dei demonstrabunt; nam ipse infinitus & immensus est, & magnitudinis eius nõ est finis, in quo nostra Christiana & Catholica religio ab alijs sectis, & sæculi huius ementitis religiõibus differt; Aliæ enim confictæ religiones de Deo humiliter sentiunt, & de illo ridicula, uana, & abjectissima prædicant: At nostra Catholica religio nihil de ipso, quod tantam aiestate dignum non sit, profert, aut verbis aut factis manifestat. Superstitiosa gentilitas, turpia, vilia, & omnino execranda suis ementitis numinibus attribuebat, quæ vix de aliquo infimæ & inferioris notæ homine dici, sine illius iacturâ possent. Quare in clyti Ecclesiæ Martyres id Tyrannis principibus obijcere solebant, iam Veneris lasciviam & extremum turpitudinis, iam Iouis crudelitatem & nefandam turpitudinem, nõ tam execranda numina adorarent. Quid non Græci, & Sarraceni in suo Alcorano de Deo nostro affirmant? multa sanè turpia & blasphema, quæ nequè de turpissimo homine audiri aut cogitari possunt. At Christiana religio nihil de

Deo.

Deo quod immensum aut infinitum non sit, ullo unquā tempore aulā est prædicare. Quod si Barbarorum ignorantia nobis obijciat, etiam Catholicam religionem multa Deo attribuerē quæ indigna prorsus illius infinitæ præstatiæ & magnitudinis esse videntur. Cū de illo dicat pauperem & mendicum hominem fuisse, quin & mortalem, ac tanquam maleficum, & turpissimum homicidam diris uerberibus exceptū, & cruci inter duos latrones summā confusionē & ignominiam affixum. Illis occurrendum est, prædicta omnia potius magnitudinem Dei, illius præstantiam & infinitam bonitatem indicare, & nihil ad laudem & eius gloriam exaltandam eminentius dici posse. Hæc enim sunt aperta & manifesta suæ bonitatis, misericordiæ & infiniti amoris erga hominem indicia, in hoc magis præstantissimum sæq̄ infinitæ bonitatis attributum splendet, & etiam illius omnipotentia clarissimè elucet.

Quia nullus, nisi infinitæ potentia sit, potest se ipsum infinito modo exinanire & humilimè deicere. Si gigas infinitæ magnitudinis reperiretur, qui sine ullo suarum virium detrimento aut iacturā, ad paruissimam vnius vermiculi quantitatem se reducere & contrahere posset, alijs gigantibus sine ullā comparatione fortior & potentior esset, ita sane de verbo diuino cogitandum & loquendum nobis est, quod propheta David gigan-

tem vocat. *Exultauit vt gigas ad currendam viam. psal. 18.* Ipse enim sine ullā suarum virium aut infinitæ omnipotentia iacturā, suam immensam magnitudinem ad breuem vnius apis quantitatem, in instanti suæ conceptionis intra vterum maternum compressit, & in hoc supremam suam omnipotentiam mirabiliter demonstravit. Non infimam, & spernendam suæ artis peritiā ostendit artifex, si ex lapidea quantitate montis, perfectam & naturalem hominis statuam summo ingenio elaboratam, conficiat: Sed maiorem suæ artis peritiā & præstantiam manifestabit, si in parvulo & exiguo cerasi osse nauem malis & velis, & omnibus alijs necessarijs exornatam perfecte & naturaliter elaboraret: ita plane effectum est in divini verbi miranda ac planè divina Incarnatione; immensa enim Dei magnitudo intra exigui corporis extensionem compressa & abbreviata est, ubi vexilla virtutis & omnipotentia diuinæ splendidissimè micarunt. Quæ omnia ad hoc confirmandum allata sunt, vt certum omnino & stabilitum sit nihil de Deo, si vereloquendum est, dici aut affirmari posse, quod magnum aut immensum non sit: Non dissimiliter (charissimi filij) si id quod verum est de sacratissima Maria prædicare & profiteri debemus, non more hæreticorum fabulas narrantes, vt ait Propheta David. *Narraverunt mihi iniqui fabulationes. psal. 118.* Sed mo-

re-

Catholicorum vera proferentes, nihil de illa efferre possumus quod magnum & immentum non sit. Omnia enim quæ in Maria sanctissima reperiuntur, immensitate quadam & infinita quasi magnitudine decorata sūt, si virtutes contemplerur in gradu quodam heroico & eminentissimo resplendent, si dignitatem, infinita est illius dignitas & præstantia, si gratiam illius intaeamur, plenitudinem quandam sortita est, quia Beatissimæ Virgini iuxta infinitæ dignitatis proportionem collata est, si ad pulchritudine animæ & corporis mentem convertamus, tantam inueniemus, ut spiritum diuinum & spiritus Angelicos in maximam admirationem rapiat, quin & vnicus sui capitis vel minimus capillus, cor & volūtatē Dei præ amoris magnitudine foras extraxit, & quasi sibi proprium vindicavit, ut ipse spiritus diuinus fatetur. *Vulnerasti cor meum soror mea sponsa, in vno crine colitur. Cant. 4.* Quod si illius animæ puritatem perlustremus, nulla post Deum creatura purior excogitari potest, si ad illius pietatem & misericordiam, nulla maior vsquam erit, cum illam peculiari hoc matris misericordiam titulo tota universalis Ecclesia celebret; nec mirum hoc est, cum ipsum misericordiarum mare ipsam pertransierit atque inundauerit. Et si ad illius capacitatem attendamus, tanta est, ut corpora cœlestia ad illam comparata, brevissima sint, cum Deus noster pro-

pter illorum breuitatem, tanquā scabellum pedum suorum illi deseruire non valentia, totam hanc vniuersam machinam extruxerit, ut saltim pedes extendere & dilatare posset. Hunc ergo tam proceræ magnitudinis giganteam pulcherrima hæc Maria sanctissima verè complexa est, & in suis visceribus quietam & iucundissimam habitationem exhibuit. Deniquè si illius fortitudinem consideremus, nullam maiore antiqua aut præsentia sæcula celebrarunt. Fortitudo & robur Iudith vestigium & umbra huius fuit, sed & fortitudo dæmonis, de qua spiritus sanctus affirmat, nullam esse in terra quæ illi comparari possit. *Non est potestas super terram quæ comparatur ei, infirmitas & debilitas est, si cum viribus & illius robore conferatur, quia ipsa ita strenuè cum dæmone decertavit, ut illum devincens & in terram prosternens, illius caput miserimè confregerit. Ipsa conteret caput tuum. Genes. 2.* Omnes relata & connumerata virtutes quonam fundamento firmatas & in æternum perpetuo robore stabilitas fuisse existimatis? Non sanè supra elationis & superbiam debilissima cacumina, sed supra maximam, & profundiorē totius creaturæ humilitatem, quæ tanta & tam profunda fuit, ut propter illam, præter Christi humanitatem, nulla alia creatura in cœlestibus palatijs præstantiorem locum sibi vendicet, ut ipsam suo cantico expressè fatetur.

Quia

Quia respexit humilitatē ancilla sua, esse enim ex hoc beatam me dicent Luc. 1. Deinde si illam vt salutis arcam contemplerur angusta & planē breuis nauicula fuit arca Noë. Nam ibi solū vniversi illius seculi octo tantū persona liberata fuerūt; Sed Mariæ sanctiss. interuentu & frequentipatrocinio, non vnus tantū mundus, sed plures, qui singulis centū annis prætereunt & labuntur, ad desideratum salutis portum per intercessionem Mariæ sanctissimæ perveniunt. Quod si illam tanquam turrim concipiamus, ita extensa & eleuata est, vt si ei alia comparetur, depressæ & exiguæ celsitudinis iudicanda sit; Quin de Babilonica scriptū est in sacris litteris, illam gigantes ad cælum vsque eleuare & erigere voluisse, vt suis manibus & propugnaculis cælum ipsum pertingerent, quod vel ideo effecerunt, quia tanta erat illorum superbia & iactantia, vt etiam contra Deum bellum gerere conarentur, vel quia aliam diluuij inundationem timentes, securum locum sibi parabant, sed illorum labor frustraneus fuit; Nam Deus linguarum confusionem causans, vix mediā turris partem exstuxerunt. At Maria Sanctissima turris est mirandæ celsitudinis, quam tres illi sanctissimæ Trinitatis gigantes, Pater, Filius & Spiritus sanctus proprijs manibus ædificarunt, vt mediā illius altitudine cælestia palatia possemus adipisci, & exiguo labore cōsequi, vbi

homines contra seuerissimam Dei iram se tueri & conseruare possint. Neque supremū huius celsissimæ turris ædificium aliquādo interruptum fuit, sed continuè & sine ulla mora constructum, non solū empyreum, sed etiam sanctissimæ Trinitatis cælum, diuinitatem videlicet omnibus diuinis personis communem, proprio capite pertingit, super Seraphin sedet, & supra illorū capita pedes collocans, proprio suo capite tanquam Ecclesiæ militantis & triūphantis collum, ipsum Christum Deum & hominem, qui caput Ecclesiæ constitutus est, mirabiliter pertingere uisa est. O mirabilis & planē diuina magnitudo & celsitudo! ego turris (inquit Beatissima Virgo) suum charissimū sponsum alloquens; & sponsum illi respondet, *Quæ ædificata est in propugnaculis, mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium. Cant. 4.* Ac si diceret; nostra charissima sponsa turris est & armorum ditissimus thesaurus, ubi Christi milites diuersa armorum genera, tam offensiuā quàm defensiuā contra peccatorum monstra reperient. Si superbiæ aurate tumidum & inflatum sentias, Mariæ sanctissimæ profundam humilitatē conspicias, & humilitatē tibi acquires, si iræ tempestatibus te turbatum & commotum sentias, illius mirā mansuetudine statim illas cōprimes. Ideo Ecclesiæ mitissimam vocat. *Iner omnes miris. In hymno.* Si carnis vehementes stimuli te urgent & affligunt,

K ad

ad hanc divinam turrin confugas, & angelica illius puritate communitus victoriam reportabis. Quinā, queso, oculi aded impudici & turpes in venientur, vt in faciem purissimæ Virginis defixi, non statim erubescētēs, in castos & puros commutentur? Historia Hispaniarum referūt de illo nobilissimo domino Roderico Viuar duce extrenuo & præstantissimo, quem Moravi & Sarraceni Sid nūcuparunt, tantum terrorem & severitatem in vultu & aspectu præ se tulisse, vt omnes Pagani illius gravem & severam faciem intuentes, magno timore & tremore correpti, totis artibus contremiscerent. Tanta ergo gravitas, maiestas, severitas, & honestas in divino Marię vultu resplendebat, vt etiam impudentiores oculos confunderet & deprimeret. Tandem in quacunque spiritus & animi perturbatiōe te constitutum invenias, ad turrin hanc munitissimam confugas, quia in Maria sanctissima, vt inquit sanctus Bernardus, tristis solatiū, infirmus sanitatem, peccator suorum peccatorum remissionem, captivus libertatem, Angelus læticiam, vnigenitus filius Dei carnem purissimam, & sanctissima Trinitas gloriam invenit. Hęc est turrin illa amplissima, vbi etiam si suā altitudine ad cælos vsquē pertingat, nulla linguarum confusio in illius erectione & fabrica inventa est, quin potius Deus noster divinum & novum dicendi & loquendi modum per illam nobis ape-

ruit. Quis enim æterni Patris Verbum quod ab æterno ab ipso semper prolatum est, aliquando expressum & clarum auribus percepit? Quoad vsq; cellissima tacris suis visceribus illud concipiens, iam formā humanitatis indutum, nobis clarum & expressum tradidit. *Verbum caro factum est, & habitavit in nobis. Ioann. cap. 1.* Scriptura eam esse civitatem Dei & propriam illius patriam sapius asseuerat, quia nihil ex his, quæ civitatem aliquam inclutam & opulentam reddunt, illi defuerunt; Nam civitas, quæ opulenta & magnifica est, Regem, præfectū, muros, templū, leges & privilegia, fontes, scholas, voluptates, & divitias, arma, pacem, mutua hominum commercia, & præclaros cives continet, quæ omnia excellentiori modo in Beatissima Virgine reperiuntur, hęc enim Rex regum, & dominantium Christus Dominus tanquam in throno Maiestatis præfuit, *Dominus regis me & nihil mihi deerit. ps. 22.* Ipse etiā murus & illius propugnaculum fuit. *Ponetur in ea murus & antemurale. Esa. 45.* Sūptuosissimū huius civitatis templum nullā internā aut externā peccati maculā profanatum fuit. *Sanctum est templū tuū, mirabile in equitate; ps. 64.* Hęc misericordiæ, & clementiæ leges tāquam in summo pietatis fonte splendidissime micarunt. Hęc vniuersitas & Academia florentissima, sanctorum scientiā, & omnium decore virtutū emittit. Quis huius paradisi amānitatem &

delicias verbis explicare poterit? *Speciosa facta es & suavis in delictis tuis, Sancta Dei genitrix.* Est civitas planè opulentissima, quæ cælestibus bonis omnes affluenter ditare potest. *Multa filia cõgregaverunt divitias, tu supergressa es univasas.* *prov. 31.* Arma etiã fortissimorum virorum miro ingenio elaborata in hac civitate reperiuntur. *Omnis armatura fortium.* *Cant. 4.* Idèd Spiritus divinus appellat. *Terribilis ut castrorum acies ordinata.* *Cant. 6.* Hic pax, quæ est vera Ierusalem, quæ visio pacis interpretatur; Nam p̄ illã antiquæ lites inter Deum & hominẽ medio mirabili illo matrimonio, inter Divinam & humanam naturam in suis purissimis visceribus celebrato, finitæ & terminatæ fuerunt. *Virgo Deum & hominem genuit, pacem Deus reddidit.* Est civitas negotiationis, ad quam maioris ponderis & momenti negotia præcipuè pro reconciliatione peccatorum deferuntur. Sed fide huius vrbis civibus loquamur, nullibi vnquam præstantiores reperientur. Et omittam Spiritus Angelicos, qui per hanc opulentissimam civitatem discurrebant, quin & exules peccatores filios Evæ, qui ad illam tanquam ad refugij domum semper accurrebant; Et in memoriam revoco alios cives præstantissimos, virtutes nempe penè infinitas, quas Spiritus Divinus hic firmissimè reposuit, qua de causa propriissimè nomen civitatis sibi vsurpavit, civitas enim iuxta illius ethymologiam; *Est civium y-*

nitas, Hoc est, summa cordium pax, & sub vno duce & capite conformitas. Vt sanctus Antoninus Florentiæ Archiepiscopus notavit, Civitas enim, vbi lites & seditiones foveri & conservari solent, non civitas, sed militum castrum & exercitus concitatus appellari debet. Vbi sanctus Doctor Antoninus eruditissimè animadvertit causam, quare, cum Christus Dominus illos duos Apostolos in civitatem miserit, vt iumentum afferent & pullum cum eo, vt ingrederetur Ierusalem, id tamen non expressit his verbis. *Ite in civitatem.* *Sed dixit, Ite in castellũ, quod contra vos est.* *Matth. 21.* Causam huius assignat S. Antoninus, quia civitas illa internis civium bellis æstuabat, ideoque nomen civitatis amiserat, & castelli seu castri nomen sibi vendicaverat. Licet ergo Christus Salvator noster Apostolos suos in civitatem miserit, propter lites tamen & civium contra se ipsos tumentia pectora, non sic, sed castellum libuit nuncupare. *Ite in Castellum, quod contra vos est.* Non sic hæc inclyta civitas Mariæ, cuius præstantissimæ virtutes tantâ pace & fædere connexerunt, vt iustitia nunquam contra clementiã bellum gesserit; Nec præclara Matris Dei dignitas, quâ maiestatem quandã & celsitudinem planè infinitam sibi comparavit, profundissimam illius humilitatem evertit, neque summa cum Deo familiaritas causa aliquando fuit, vt ipsium vel in minimo despiceret, Amor

& timor, quæ aliquando inter se coherere non possunt, in illa fraternè convixerunt, ita enim Deum ex toto corde dilexit, ut etiam ex imo pectore veneraretur. Idè ab Ecclesia mater pulchræ dilectionis appellatur. *Ego Mater pulchra dilectionis. Eccl. 24.* O feliciss. civitas, quæ talibus & tantis civibus cõitata & stipata est. Si quælibet ex his, quæ de hac civitate diximus, tãtam in se magnitudinem & præstantiam continet, omnia simul coniuncta quantum magnitudinem & præstantiam præ se ferent? De hac magna & opulentissima civitate sic ait Ieremias spiritu propheticocap. 31. *Ecce dies veniunt dicit Dominus, & edificabitur civitas domino à turre Hananeel vsq; ad portam anguli, & exibit vltra normam mensura in conspectu eius.* Divinum planè testimonium immensæ magnitudinis huius civitatis. *Et edificabitur civitas domino à turre Hananeel.* Turris ista secundum nomen Hebraicum vocatur, *Migdal*, quod significat magnitudinem & magnificentiam. *Et Hananeel* condonationem vel misericordiam Dei significat. Ita interpretatur prædicta verba doctissimus Arias Montanus Hispalensis super Zachariam cap. 14. fol. 102. vbi sic ait. Nomen Hebraicum vocatur *Migdal*; quod magnitudinem seu magnificentiam significat. *Hananeel* verò condonationem atq; misericordiam ad verbum sonat. Quæ interpretatio rectè congruit Mariæ sanctissimæ tanquam magnificentis-

simæ civitati, quæ in propriam Christi matrem & nativam illius patriam constructa & ædificata est, cuius sumptuosa ædificia à turre *Hananeel* originem duxerunt, hoc est; à præstantissima illius gratia; *Quemadmodum enim altior & fortior civitatis fabrica, est turris,* ita sanè donum eminentius & maioris æstimationis in Mariâ existens, gratia Dei est, quâ à principio suæ formationis magnificentissimè habuit, & hoc est primum & præcipuum huius civitatis fundamentum, cui tota illius fortitudo nitebatur, & quæ hanc civitatem inexpugnabilem reddebat. quâ Apostolus Paulus munitus & exornatus, se omnipotentè appellabat. *Omnia possum in eo qui me confortat. Philipp. 4.* *Et. Abundantius omnibus laboravi, non ego, sed gratia Dei mecum. 1. Cor. 15.* Id est: non viribus nature, sed gratiæ. Inquit ergo Propheta Ieremias; *ædificabitur Maria sanctiss. opulentissima civitas, & incipiet à divinâ gratiâ illi liberalissima Dei omnipotentis manu cõcessa, neq; ædificium cessabit vsq; dum porta anguli ædificata sit.* Porta quæ in parietis angulo exstructa est, vtrumque parietem sibi unitum complectitur, & duplicem quasi plateam cõspicit, quod alijs sibi annexis parietibus non cõpetit &c. modò intelligem? Ieremiâ ad nostrum propositum. *Et edificabitur civitas dõino à turre Hananeel vsq; ad portam anguli:* In Maria namquæ sanctissima integritas Virginis & fecunditas matris tanquam duo parietes

in vno angulo coniunctis convenere, vt Ecclesia deceret. *Gaudia matris habesum Virginitatis honora.* Considerate queso, omnes Ecclesiarum feminas, etiam si sumptuosissima Spiritus Sancti templa extiterint, nulla tamen illarum, etiam si magnificentissimè constructa, ad portam anguli pervenit. Legisenim naturalis aut scriptæ, feminæ, matres fuerunt, sed non Virginitatem simul conservarunt, & in lege gratiæ plures in corruptam virginitatem perpetuè observarunt, sed non simul honore & matris fecunditate decoratæ fuerunt. At hæc inclita Mariæ civitas in corruptam Virginitatem, & simul fecundam maternitatem continens, ædificij altitudine & præstantiâ usque ad portam anguli pervenit. Alio modo prædictum locum interpretari possumus, si per portam huius supernæ civitatis ipsum Christum intelligamus, qui sæpius se esse nostræ salutis ostiû asseveravit. *Ego sum ostium. per me si quis introierit, saluabitur. Ioann. 10.* & non utcumque ostium fuit, sed ostium anguli; vbi duo parietes conveniunt, vel quia hebraicum & gentilem populum, vel quia Divinam & humanam naturam Christus Dominus ineffabili vnione complexus est. *Et ædificabitur civitas Domino à turre Hananeel usque ad portam anguli.* Mariæ igitur sanctissimæ amplissimum ædificium usque ad portam anguli, quæ Christus est, suâ mirabili structurâ pervenit, quo effectum est, vt infinitam matris

dignitatem sibi acquireret, idè addidit Propheta Ieremias; & *exibit ultra normam mensura,* quia nulla civitas cum hæc Maria sanctissima proportionem aliquam habere potest. Quæ planè propter causam Propheta Baruch introducit Spiritum Sanctum quasi in maximâ admirationem raptum, cum peregrinam pulchritudinem, & immensam magnitudinè huius civitatis, quæ hodie in lucem editur, contemplaretur, quod sanè præstantiâ & dignitatem huius puellæ sanctissimæ infinitè extollit, ille enim qui infinitè admirabilis est, vnus puellæ præstantiam intuendo, hæret & stupet. *O Israel, quàm magna est dõus Dei, & ingens locus possessiõis eius; magnus est & non habet finè, excelsus & immensus. Baruch. 3.* Locus iste licet in sensu historico intelligi possit de civitate Ierusalem, & de terra promissionis, quam Deus possessionem suam nuncupavit. *Hæreditas mea Israel.* Vbi fortissimi gigantes tantæ & tam miræ altitudinis enati fuerunt, vt coram eis filij Israel locustæ viderentur. At in sensu magis proprio explicari possit de cælo empyreo, vt ex cõtextu ibidè S. Scripturæ patet. Sic enim dicitur. *Ibi fuerunt gigantes nominati, illi, qui ab initio fuerunt staturâ magnâ scientes bellum;* vbi ad litteram loquitur Spiritus Sanctus de lucifero & eius angelis, quia de nullis alijs creaturis verificari potest, ab initio suæ conditionis magnâ staturâ præditas fuisse, & egregios bellatores extitisse, nisi de

Lucifero & eius comitatu; isti enim staturâ magni & veri bellatores, quin & primi bellorum inventores & quasi primævi institutores fuerunt. Quæ licet ita sint, legitimo tamen & potissimum iure verba illa Spiritus Divini Mariæ sanctiss. felicissimæ Dei habitationi, quæ cælo empyreâ amplior & longè opulentior est, accommodari possunt. *O Israel quâ magna est domus Dei, & ingens locus possessionis eius!* vbi magnam Dei domum Spiritus Divinus eam appellat, à divina & æterna sapientia in suum domicilium ædificatam. *Sapientia ædificavit sibi domum.* *proverb. 9.* Quis nisi æterna Dei sapientia regiam hanc & amplissimâ domum effingere & fabricare potuit? tam latam & spaciosam, vt Deum ipsum, quem cælestia corpora capere non audent ipsa sola capiat & comprehendat? Quis palatium ita lucidum & splendidum, vt per singulas illius fenestras lux cælestis purissima, sine vlla admixtione tenebrarum, diuino quodâ splendore subintret? quis intellectum ita clarum & perlucidum, vt per illum Divina essentia clarissimè intueri possit? Quis memoriam fecundissimam, vbi totius vitæ Christi thesaurus inveniatur? quis voluntatem ita diuino amore accensam & inflammatam & illo dilatam & extensam, ut non solū Iesum velut dominum & creatorem suum, sed etiam tanquam filium natuarlem toto corde diligeret & amplecteretur? Quis vterum tantâ puritate & mundi-

tia splendenter, ut tanquam verus gloriæ ac magnificentiæ thronus, primogenitum tanquam habitatorem & colonum sine ullo horrore reciperet? Non alius sanè nisi æterna & infinita Dei sapientia tot miranda & stupenda moliri & operari potuit. In hoc arduo & perdifficili negotio à Spiritu Divino examinatus fuit sanctus Iob cap. 38. & 40. *Accingescut vir lumbos tuos, interrogabo te. Vbi eras quando ponebam fundamenta terra?* Ideo sanctus Iob difficultatem sibi propositam à Spiritu Divino, de huius virginalis terræ firmissimis fundamentis iacendis, quomodo iacta & stabilita fuerant, dissoluere non valet. *Quis posuit mensuras eius? quis tetendit super eam lineam, super quæ bases eius solidatæ sunt?* nullus enim verbis explicare poterit huius terræ reconditum mirabilem & aequitatem planè diuinam, quam semper obseruauit, *sanctum est templum tuum. & mirabile in aequitate.* *ps. 64.* Quæ tanta & tam firma fuit, vt æternum Dei verbum, totam hanc mundi molem tribus digitis sustentè, in se suscipere & sustentare potuerit, super quod bases eius solidatæ sunt, quare sanctus Iob suâ ignorantiam humilimè confessus, sic respõdit, *scio quod omnia potes, & nulla te latet cogitatio.* Sed vt magnitudinem & excellentiam regis huius habitationis saltem balbutiendo paucis explicèus, notandum est id, quod vidit Evangelista Ioannes in Apocalypsi; mirabilem enim mulierem pregnantem, & iam pa-

parituram in cælo conspexit; Per quam multi sanctorum patrum Beatissimam Virginem intelligunt, de qua notanda signa profert sanctus Euangelista, illam magnum signum appellando. *Signum magnū apparuit in Cælo. cap. 12.* Quibus verbis aperte demonstrat inexcogitabilem esse illius magnitudinem. Certum namque & omninò exploratum est, quamcunq; rem in cælo apparentē nobis rem parvam & exiguam videri, vt in firmamenti stellis conspicuum est, quæ licet terram in magnitudine lōgissimè superent, propter distantiam tamen à terra, nostro visui minimæ & quasi inextensæ representantur. Si ergò res aliqua in cælo existens, nobis in terra existentibus magnæ molis & magnitudinis representetur, aperte colligere possumus rem illam in se esse immensæ & planè inexplicabilis magnitudinis. *Signū magnum apparuit in cælo.* Ex hoc colligere possumus, charissimi filij, immensam & inenarrabilem magnitudinem & præstantiam Beatiss. Virginis, quæ illam effecit cœlestē quoddā prodigium, & monstrum sacratissimum, & præstantissimum totius orbis miraculum. Vt ex sanctis Patribus retulimus. *Mulier amicta sole.* Hic magis magnitudo explicatur. Si enim sol materialis, vt Astronomi dicunt, centies & sexuagies vniuersam terram in magnitudine superat, quanta & quàm immensā erit huius sanctissimæ mulieris præstantia & magnitudo, cum sol ille, quo induta

est sanctiss. Maria, istum materialem infinitè in magnitudine excedat? Et quod magis mirandum est, & illius immensitatem maximè extollit, hoc planè est. Ipsam nempe eundem solem ita intraneè suis visceribus clausisse, vt ipsam intuentes, solem etiam intueri videantur, vt Sponsus sanctus de ipsius natiuitate loquens, Cant. 6. testatus est. *Quæ est ista quæ progreditur quasi aurora confurgens. pulchra vt luna, electa vt sol?* Nulli planè nisi soli iustitia Deo optimo ac maximo comparari potest, quia ita sole internè induta & exornata est, vt naturam solis præ se ferre videatur. *Mulier amicta sole.* Ratio quare pretiosi lapides in tanto pretio & æstimatione haberi solent, non alia est, nisi, quia sol suorum radorū & splendoris aliquam scintillam illis impressit, neq; aliud peculiare vendicârunt sibi lapides illi, quos manu ppria illa Ægypti regina suo Marco Antonio in signum amicitia & benevolentia in quodam conuiuio obtulit; sed si forsitā lapis aliquis inueniretur, in quo totus ipse sol contineretur, in quanto pretio & æstimatione esset! sine dubio suum dominū ditaret & opulentissimum redderet. Et si tota ratio, quare sanctum aliquem veneramus, & debitum honorem ei exhibemus, hæc est, quia vnicā diuinæ gratiæ scintillā, & splendore à diuino iustitiæ sole derivatā micat & splendet; Quanti pretij, & æstimationis erit Beatiss. Virgo, in qua non vnica scintilla aut solis iustitiæ radius

dius intravit, sed totus ipse sol omnibus radijs & splendore fulgentissimè inclusus fuit, vt decantat Ecclesia. *Quem totus nō capit orbis in tua se clausit viscera factus homo.* In illo rigotolo examine, quo scientiā patientissimi Iob Spiritus Diuinus experiri voluit, inter alia ab eo petijt. *Dic mihi si habes intelligentiam, per quam viam spargitur lux, diuiditur æstus super terram? cap. 38.* Respondet fortè S. Iob solem suā lucem & calorem per signum virginis A. 24. Augusti vsque 24. septembris, & postea per signum librę in terram & omnia inferiora diffundere, sed non de ista materiali luce loquitur Spiritus Diuinus, sed de alia, *quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.* *Dic mihi si habes intelligentiā, per quam viam spargitur lux? &c.* Responsio genuina est. Lucem hanc verissimam & inaccessibilem diuini solis iustitię per viscera sacratissimę virginis derivatam esse, & per eam tanquam per crystallinam diuini amoris januam calorem omnibus communicasse, & cum totus sol intra hanc pretiosam margaritam recludatur, inestimabilis pretij & valoris erit, atque omnem valorem cunctorum lapidum pretiosissimorum, ex quibus constructa est ciuitas sancta Ierusalem, in se continebit. Confessorum smaragdos, Virginum adamantes, Apostolorum fidem, Martyrum potentiam, Confessorum deuotionem, Monachorum humilitatem, Virginum munditiā & puritatem, Angelorum sapientiam & superno-

rum spirituum ardentissimum amorem, quę omnia in supremo & heroico gradu in illa reperiuntur. *Omnia flumina intrant in mare, & mare non redundat. Ecel. 1.* Iure optimo admiratur sapiens maris imensos & quasi infinitos sinus considerans, omnia enim totius vniuersi flumina illud intrāt, & ipsum non redundat, ad eum ergo modum quo omnia flumina mare intrantia illi quasi tributum ex suis crystallinis & perlucidis aquis persoluant, & ad illud rapidissimè accurrunt: ita in fabrica & edificio mirabili Beatissimę Virginis contingere cernimus, ad quam tanquam ad immensum quoddam gratiarum & virtutum mare omnes creaturę cōfluunt & accurrunt, vt id, quod præstantius in illis inuenitur, quasi pro tributo & vectigali illi persoluant, & in illa constituent. *Et mare non redundat. Quin & cum ea quę in creaturis dispersa sunt, in Maria sanctissima gradu quodam heroico reposita sint, capacissimum mare est, ad alia virtutum flumina & crystallinos aquarum riuos recipiendos.* Sed quid mirum si pro infinita Matris Dei dignitate capacitatem habuit! Accurramus ergo dilectissimi ad Mariam sanctissimam tanquam ad omnium virtutum, & gratiarum mare profundissimum, vt ex illa aliquis gratie rivul^o ad nos derivetur, quo in presenti vita exornati & effecti filij Dei, jus ad æternam gloriam assequamur. Ad quam nos perducatur IESVS CHRISTVS. Amen. IN-